Mariano Gomà Otero, en finalitzar els seus estudis d'arquitectura a Madrid, va decidir-se a tornar a Catalunya per tirar endavant el despatx que el seu pare tenia a Lleida i es va fer càrrec de la direcció.

Dirigir un despatx amb un cert rodatge va permetre al nostre entrevistat començar amb encàrrecs d'una certa importància: **"Vaig entrar en una dinàmica que ja funcionava, i això em va permetre incorporar-me a projectes de construcció a gran escala, no vaig haver de començar amb obres de reforma com molts dels meus companys"**. De totes maneres, en Mariano reconeix una topada amb la realitat de la disciplina: **"En aquells moments estava una mica perdut, perquè la formació et permet moltes coses, però no jugar a primera divisió tan aviat"**. Tanmateix, només es tractava de seguir el procés d'aprenentatge **"escoltant molt, no sent superb, i confiant en aquelles persones que saben més que tu, per molt que tu siguis qui dirigeix l'obra"**.

Els primers clients també s'han de convèncer que aquell jove que tenen al davant pot ajudar-los en el que necessiten: **"Se senten amb autoritat moral per donar-te certes pautes, però l'experiència i la seguretat que et proporcionen els anys inverteixen aquesta situació"**. El que cal fonamentalment és parlar, intentar captar el que necessita aquella persona per viure i traduir-ho després en un projecte **"que sigui sostenible, realitzable; que l'arquitecte no faci el que li agrada a ell, sinó el que demana el client"**. Aquest camí, que portarà a un bon resultat final, té sovint etapes dures i complicades: **"A vegades dic a les senyores que m'arribaran a estimar i a odiar tant com no es poden imaginar, però que en darrer terme acabaran vivint a la casa que desitgen"**.

"Un altre, en canvi, és el client anònim, el veí del setè segona que compra el pis a un promotor", explica. Treballar d'aquesta manera comporta una sèrie de condicions diferents però que poden ser molt efectives si s'estableixen correctament: **"El promotor sap, des del moment en què fa la inversió, quin és el tipus de client que tindrà, i per tant és ell qui fixa què és el que vol. L'arquitecte, doncs, ha d'emmotllar-se a les necessitats del mercat sense deixar de fer aquella arquitectura en què creu"**. En Mariano, a més, reivindica la necessitat que el professional revisi la seva pròpia obra: **"Deu anys després d'haver fet un edifici, seria molt positiu que ens passegéssim per cada un dels habitatges, per adonar-nos de quin ús han fet els propietaris d'aquell pis que vam dissenyar, i així saber què va ser un encert i què un vertader error"**.

I és que tot això que ens ha dit el nostre protagonista es resumeix en el que ell anomena **"humilitat"**: **"Es tracta que d'una vegada per totes l'arquitecte es tregui l'aurèola d'artista inqüestionablement savi i que faci que l'art es posi realment al servei de la persona. Estic en un moment de la meva carrera en què em plantejo moltes coses i en què veig que l'arquitectura va una mica desbocada, crec que ha perdut el control en mans del mercat i de la tècnica. Ha perdut, en definitiva, la base de la formació de l'arquitecte, que no era cap altra que l'humanisme"**. Aquesta pèrdua de rumb es concreta, segons en Mariano, en la velocitat inherent al món modern: **"La moda s'aplica d'una manera incontrolada, i esdevé més efímera que mai. Hem de tornar constantment a l'origen, a la proporció i a la racionalitat, perquè si no caiem en èpoques romàntiques decadents separades les unes de les altres per set anys, en comptes de ser-ho per tres segles"**.

Aquesta ràpida evolució de les formes arquitectòniques ha donat lloc al postmodernisme, que defineix així: **"Per a mi és l'aplicació incontrolada, i moltes vegades artificial i poc pensada, de totes aquelles formes que un arquitecte és capaç de copiar dels altres. El considero un error d'aplicació estètica"**. I continua: **"La base proporcional de tot és el cànon de l'ésser humà, i l'arquitectura segueix mesurant-se en l'home. Si l'home s'ha vestit de cotxe cal que ell mateix i la ciutat on viu s'adaptin a aquestes proporcions. Penso que fer coses que no estiguin al servei de les persones o fora de la seva proporció ens porta per un camí erroni, perquè l'art i la creativitat també són producte de les persones"**.

Totes aquestes reflexions ens duen a comentar algunes obres emblemàtiques properes a nosaltres: **"Gaudí era un geni, i ho era perquè va ser capaç de crear una innovació arquitectònica que ha estat reconeguda per tot el món com una cosa especial, i és especial sobretot perquè ningú no ha pogut copiar-lo"**. En canvi, en Mariano veu el Museu Guggenheim com **"una obra plàstica que no té excessiva resposta amb el que hi ha a dintre"**, a diferència dels edificis cúbics del carrer Tarragona, de la ciutat comtal, que **"compleixen una funció important tant a l'interior com a l'exterior"**.

Però, a banda d'opinions, allò que més preocupa al nostre convidat és el tema de la humilitat de l'arquitecte: **"El problema de l'arquitectura no són les obres emblemàtiques, sinó les males còpies que se'n fan"**.

Una altra de les activitats d'en Mariano, a més de la construcció d'habitatges, de la qual hem parlat abans, és la d'arquitecte municipal de Vielha: **"Fa tretze anys que treballo per a la capital de la Vall d'Aran, i intento, entre moltes altres coses, reconduir l'estètica produïda pel *boom* de la dècada dels seixanta cap a una arquitectura autòctona. Però una obra no s'esborra d'un dia per l'altre i sovint el que hem de fer és suavitzar l'impacte a base d'operacions de maquillatge"**. A la Vall ha treballat en projectes com el Palau de Gel, i a Lleida capital està content de la residència del Bisbat de Lleida, a les rodalies del Palau Episcopal, i de la consolidació de l'entorn de la Seu Vella amb un conjunt de vivendes al carrer de la Parra.

Mariano Gomà Otero defensa una arquitectura **"al servei d'una societat, d'una ciutat i d'un home"** i creu que se li fa un mal favor **"convertint-la en una mena de festival en què es dóna més importància a la bambolina i a la il·luminació que al contingut"**. És per aquesta raó que la intenta reconduir: **"M'agradaria deixar de fer cada vegada més arquitectura de metres quadrats, per dedicar-me a l'humanisme, tot i que sóc conscient que sempre porto posades les ulleres d'arquitecte"**. I aquest nou camí l'ha començat amb la publicació del llibre *Mi encuentro con África*, fruit de l'experiència i les reflexions sorgides d'un viatge pel continent negre.

Mariano Gomà - Lleida (Segrià)

"Fer coses que no estiguin al servei de les persones o fora de la seva proporció ens porta per un camí erroni, perquè l'art i la creativitat també són producte de les persones"